

BỨC TRANH TOÀN CẢNH VỀ HỆ SINH THÁI ĐỔI MỚI SÁNG TẠO TOÀN CẦU

Theo Báo cáo Chỉ số sở hữu trí tuệ thế giới năm 2023 do Tổ chức Sở hữu trí tuệ thế giới (WIPO) công bố, trong năm vừa qua các nhà đổi mới sáng tạo từ khắp nơi trên thế giới đã nộp 3,46 triệu đơn xin cấp bằng sáng chế, đánh dấu năm tăng trưởng thứ 3 liên tiếp của hệ sinh thái sở hữu trí tuệ toàn cầu. Báo cáo được xây dựng dựa trên số liệu thống kê, đăng ký và nộp đơn năm 2022 từ các cơ quan sở hữu trí tuệ quốc gia và khu vực, cung cấp cho chúng ta bức tranh toàn cảnh về hệ sinh thái đổi mới sáng tạo toàn cầu.

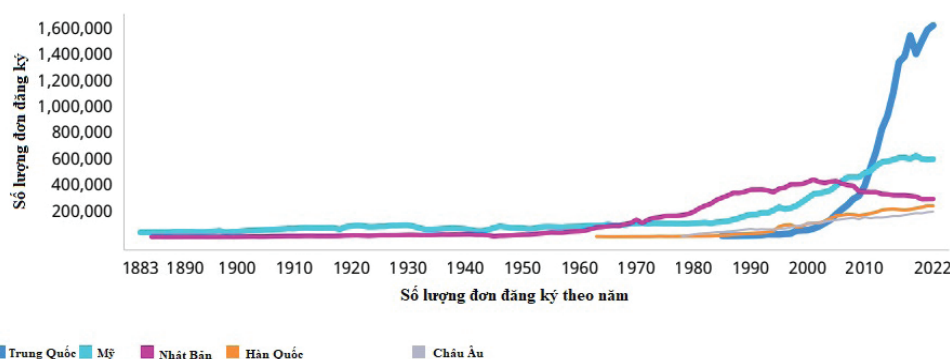
Cấp bằng sáng chế

Theo báo cáo nêu trên của WIPO, trong bối cảnh sau đại dịch và suy thoái kinh tế, số đơn đăng ký cấp bằng sáng chế toàn cầu có chiều hướng giảm song vẫn đạt 3,46 triệu đơn vào năm 2022, đánh dấu năm tăng trưởng thứ ba liên tiếp. Trong đó, Trung Quốc, Mỹ, Nhật Bản, Hàn Quốc và CHLB Đức là những quốc gia có số lượng đơn xin cấp bằng sáng chế cao nhất. Đây là động lực chính của sự tăng trưởng toàn cầu trong lĩnh vực này.

Báo cáo cho thấy, các nhà đổi mới sáng tạo từ Trung Quốc tiếp tục chiếm gần một nửa tổng số đơn xin cấp bằng sáng chế toàn cầu, với khoảng 1,58 triệu đơn, bao gồm cả ở trong và ngoài nước. Tốc độ tăng trưởng trong lĩnh vực này của Trung Quốc là +3,1%. Theo sau là Mỹ với 505.539 đơn, tốc độ tăng trưởng +1,1%; Nhật Bản với 405.361 đơn, tốc độ tăng trưởng -1,6%; Hàn Quốc với 272.315 đơn, tốc độ tăng trưởng +1,9%; CHLB Đức với 155.896 đơn, tốc độ tăng trưởng -4,8% (hình 1).

13/20 quốc gia có tốc độ tăng trưởng hàng đầu của năm 2023 đều có số lượng đơn nộp xin cấp bằng sáng chế tăng dần đều từ năm 2021. Trong đó dẫn đầu là Ấn Độ (+31,6%), đánh dấu mức tăng trưởng kéo dài 11 năm liên tục. Tiếp theo đó là Thụy Sĩ (+6,1%), Trung Quốc (+3,1%), Áo (+2,5%) và Vương quốc Anh (+2,5%). Sự gia tăng đáng kể số lượng hồ sơ cư trú là động lực chính cho tăng trưởng chung của Trung Quốc và Ấn Độ, trong khi sự tăng trưởng mạnh mẽ về số lượng hồ sơ ở nước ngoài lại là động lực thúc đẩy tăng trưởng chung của Áo, Thụy Sĩ và Vương quốc Anh.

Trong năm 2021, công nghệ máy tính xuất hiện nhiều nhất trong các đơn xin cấp bằng sáng chế,

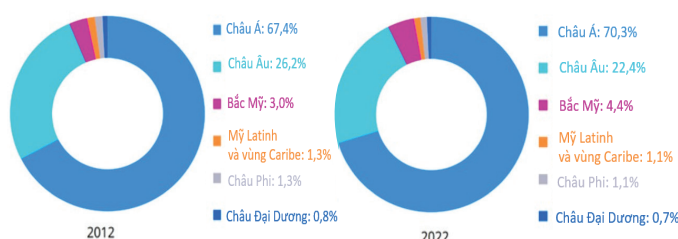
Hình 1. Số lượng và tốc độ tăng trưởng đơn đăng ký sáng chế của những quốc gia và khu vực dẫn đầu.

chiếm 11,1% tổng số đơn trên toàn cầu. Tiếp theo là máy móc điện (6,4%), đo lường (5,8%), công nghệ y tế (5,2%) và truyền thông kỹ thuật số (4,9%). Trong số 15 lĩnh vực công nghệ hàng đầu, kỹ thuật hóa học, công nghệ máy tính và công nghệ thông tin phục vụ quản lý là 3 lĩnh vực có mức tăng trưởng hai con số, kéo dài suốt 10 năm (2011-2021).

Kiểu dáng công nghiệp

Trong năm 2022, ước tính có khoảng 1,1 triệu đơn đăng ký kiểu dáng công nghiệp được nộp trên toàn thế giới, với 841.164 thiết kế trong đơn đăng ký. Trong đó những người nộp đơn cư trú tại Trung Quốc là những người tích cực nhất thế giới. Tiếp theo là những người nộp đơn đến từ Thổ Nhĩ Kỳ (80.559), CHLB Đức (70.346), Mỹ (67.349) và Hàn Quốc (62.014). 5 quốc gia hàng đầu này chiếm 3/4 (75,6%) hoạt động thiết kế kiểu dáng công nghiệp toàn cầu trong năm 2022.

Nếu tính theo khu vực, châu Á chiếm 70,3% tổng số kiểu dáng trong đơn đăng ký được nộp trên toàn thế giới vào năm 2022. Tiếp theo là châu Âu (22,4%) và Bắc Mỹ (4,4%). Tỷ trọng tổng hợp của châu Phi, châu Mỹ Latinh và Caribe, châu Đại Dương là 2,9% vào năm 2022. Hai khu vực có mức tăng trung bình đáng kể nhất trong giai đoạn 2012-2022 là Bắc Mỹ và châu Á - hình 2.

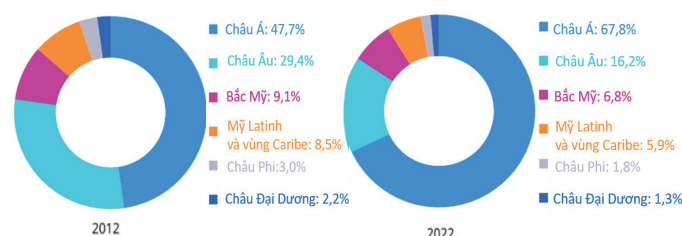
Hình 2. Số đơn đăng ký bảo hộ kiểu dáng công nghiệp tính theo khu vực của năm 2012 và 2022.

Năm 2022 có khoảng 5,8 triệu đơn đăng ký kiểu dáng công nghiệp đang hoạt động trên toàn thế giới. Số lượt đăng ký có hiệu lực ở Trung Quốc tăng 9,7%, đạt 2,8 triệu và đóng góp tới gần một nửa

(49%) tổng số toàn cầu vào năm 2022. Tiếp theo là Hàn Quốc (406.009), Mỹ (389.540), Cơ quan Sở hữu Trí tuệ Liên minh châu Âu (EUIPO) (296.912) và Nhật Bản (270.073). Trong đó, các lĩnh vực có thị phần lớn nhất là đồ nội thất và hàng gia dụng (17,2%), dệt may và phụ kiện (15,6%), dụng cụ và máy móc (12,4%), điện và chiếu sáng (9,1%). Kết hợp lại, 4 lĩnh vực này chiếm đa số (54,3%) trong tổng số các nhóm được ghi nhận trên toàn cầu.

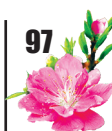
Đăng ký nhãn hiệu

Số lượng đơn đăng ký nhãn hiệu toàn cầu đã giảm 14,5% trong năm 2022, sau mức tăng trưởng phi thường vào năm 2020 và 2021 khi đại dịch COVID-19 đẩy nhanh sự thay đổi trong mô hình công việc và cuộc sống, thúc đẩy việc đưa hàng hóa và dịch vụ mới vào thị trường. Tiếp tục xu hướng của những năm trước, phần lớn hoạt động nộp đơn sở hữu trí tuệ diễn ra ở châu Á. Trong giai đoạn (2020-2022) Châu Á có số đơn nộp đăng ký về nhãn hiệu chiếm 67,9% so với toàn cầu (hình 3).

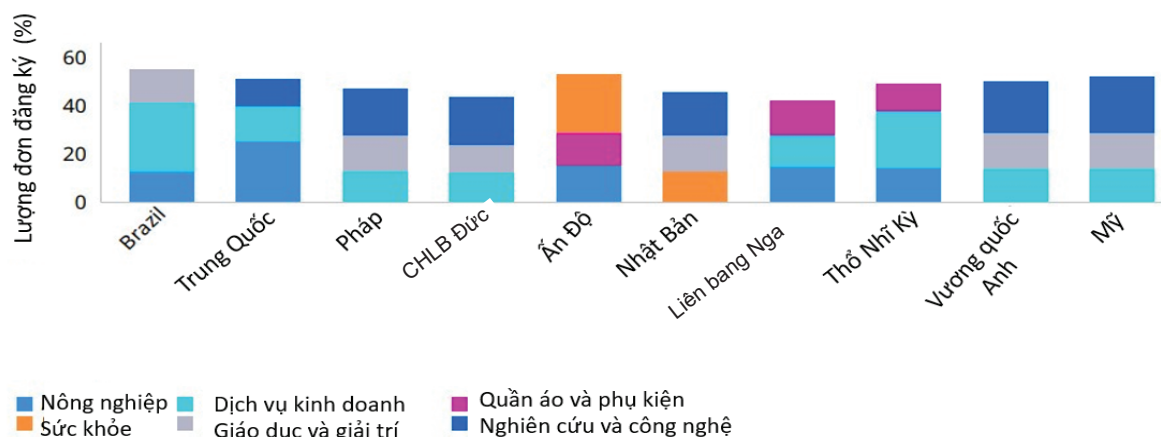

Hình 3. Số lượng đơn đăng ký nhãn hiệu theo khu vực năm 2012 và 2022.

Điều đáng chú ý là tại các quốc gia có số lượng đơn đăng ký nhãn hiệu hàng đầu, sự phân bố về ngành nghề khá khác nhau (hình 4), ví dụ như Ấn Độ đăng ký nhãn hiệu liên quan tới các sản phẩm chăm sóc sức khỏe đứng hàng đầu, nhưng lại không có sự xuất hiện (hoặc rất ít) đơn đăng ký liên quan tới giáo dục và giải trí. Trong khi đó, tại Mỹ, Vương quốc Anh hay Pháp lĩnh vực này lại thu hút sự quan tâm khá lớn.

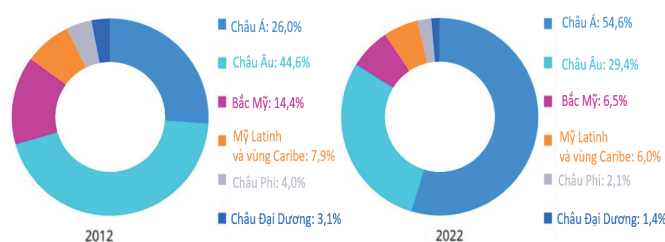
Khoa học và Công nghệ Nước ngoài

Hình 4. Tỷ lệ đơn đăng ký nhãn hiệu theo ngành nghề tại một số quốc gia.

Giống cây trồng

Khoảng 27.260 đơn đăng ký giống cây trồng đã được nộp trên toàn thế giới vào năm 2022, tăng +8,2% vào năm 2021 và là năm tăng trưởng thứ 7 liên tiếp. Người nộp đơn từ Trung Quốc đứng đầu với 12.357 đơn đăng ký giống cây trồng, tương ứng với 45,3% tổng số đơn đăng ký trên thế giới. Đây cũng là nhân tố chính giúp khu vực châu Á tiếp tục giữ vị trí quán quân trong nhiều năm, với năm 2022 chiếm 54,6% số đơn đăng ký toàn cầu (hình 5). Tiếp theo là những ứng viên đến từ Hà Lan (2.874), Mỹ (2.120), Vương quốc Anh (1.657) và Pháp (1.167).

Hình 5. Đơn đăng ký bảo hộ giống cây trồng tính theo khu vực, năm 2012 và 2022.

Trung Quốc (+16,9%), Anh (+377,5%) và Pháp (+9,9%) chứng kiến sự tăng trưởng mạnh mẽ về số lượng hồ sơ nộp đơn từ năm 2021 đến năm 2022, trong khi Hà Lan (-10,6%) và Mỹ (-23,6%) nhận được ít đơn đăng ký hơn đáng kể so với cùng giai đoạn.

Chỉ dẫn địa lý

Dữ liệu từ 91 cơ quan chức năng quốc gia và khu vực cho thấy, có khoảng 58.400 chỉ dẫn địa lý được bảo hộ tồn tại vào năm 2022. Năm 2022, Trung Quốc có nhiều chỉ dẫn địa lý có hiệu lực nhất trên lãnh thổ của mình (9.571), tiếp theo là Hungary (7.843), CHLB Đức (7.386) và Cộng hòa Séc (6.383). Thứ hạng cao mà các nước châu Âu đạt được được giải thích là do 5.176 chỉ dẫn địa lý có hiệu lực trên toàn khu vực châu Âu, ở mọi quốc gia thành viên.

Chỉ dẫn địa lý có hiệu lực liên quan đến rượu vang và đồ uống có cồn (50,7%) chiếm một nửa tổng số toàn cầu vào năm 2022, trong khi nông sản và thực phẩm chiếm 43,1%, thủ công mỹ nghệ chiếm 4,2% - hình 6.

Hình 6. Chỉ dẫn địa lý có hiệu lực liên quan đến rượu vang và đồ uống có cồn chiếm vị trí lớn nhất với 50,7%.

Xuân Quỳnh (theo Wipo.int)